

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 118 0 Srr 002703 22 Srr
Banjaluka, 06.07.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Senada Tice, kao članova vijeća, postupajući po tužbi tužioca J.D.1 iz P., zastupanog po J.D.2. iz P., radi utvrđivanja povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 11 Rs i dosuđivanja novčane naknade, na sjednici održanoj dana 06.07.2022. godine, donio je

PRESUDU

Odbija se zahtjev tužioca za utvrđenje povreda prava na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja parničnog postupka u predmetu Osnovnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 11 Rs, kao i zahtjev da se zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku tužiocu dosudi novčano obeštećenje.

Obrazloženje

Tužilac je dana 13.04.2022. godine, pozivom na odredbe Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 99/20, dalje: ZZP), podnio tužbu ovom sudu putem Osnovnog suda u Prijedoru, radi zaštite prava na suđenje u razumnom roku i novčano obeštećenje isplatom novčane naknade zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, u kojoj navodi da je u predmetu Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž tražio ubrzanje postupka i da je o tom zahtjevu pravosnažno odlučeno rješenjem predsjednika Okružnog suda u Prijedoru broj 16 0 Zup 001493 21 Zup od 30.11.2021. godine, kojim je usvojen zahtjev za ubrzanje postupka u predmetu tog suda broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž i naloženo postupajućem sudiji da donese odluku u roku od 3 mjeseca od donošenja rješenja; da je tužbu u predmetu broj 77 0 Rs 028811 11 Rs podnio 27.01.2011. godine Osnovnom sudu u Prijedoru radi zaštite prava iz radnog odnosa, zlostavljanja na radnom mjestu – mobinga i naknade štete; da je u tom predmetu donesena prvostepena presuda dana 05.12.2014. godine, a drugostepena 26.06.2015. godine; da je podnio Okružnom sudu u Prijedoru prijedlog za ponavljanje postupka dana 10.10.2018. godine; da je rješenjem Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Gvl od 05.09.2019. godine taj prijedlog odbijen; da je rješenjem Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž 2 od 09.12.2021. godine žalba tužioca odbijena.

Pored toga, tužilac u tužbi navodi da je postupak trajao oko 10 godina, a da ništa nije riješeno, te da sudovi odlučujući u tom postupku (Osnovni sud u Prijedoru, Okružni sud u Banjaluci) ne prihvataju dokaze tužioca kao materijalno pravo, ne zauzimaju stav o Pravilniku o

tehnološkom višku, ljekarskom pregledu, disciplinskom postupku protiv tužioca, nepoštovanju zakonske procedure, da umjesto da kažnjavaju mobere kažnjavaju žrtvu, da i kada donesu neku odluku to čine tako da zaobiđu meritum, pa da tužilac, koji trpi posljedice odluka koje su nastale na zloupotrebi i kršenju ljudskih prava ima pravo na adekvatnu naknadu štete zbog tih kršenja, koju traži u ovom postupku u iznosu koji odredi Vrhovni sud Republike Srpske.

Saglasno odredbi člana 23. stav 2. ZZP, od Pravobranilaštva Republike Srpske (u daljem tekstu: Pravobranilaštvo) je pribavljeno izjašnjenje na tužbu.

U izjašnjenju se ističe, da je po rešenju predsjednika Okružnog suda u Prijedoru broj 16 0 Zup 001493 21 Zup od 30.11.2021. godine, kojim je usvojen zahtjev za ubrzanje postupka u predmetu tog suda broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž i naloženo postupajućem sudiji da donese odluku u roku od 3 mjeseca od donošenja rješenja, isti sud donio rješenje broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž 2 dana 09.12.2021. godine kojim je žalba tužioca odbijena, tako da je postupljeno po ZZP; da iz tog rješenja proizlazi da je tužilac ulagao reviziju protiv drugostepene presude i da je rješenjem Vrhovnog suda Republike Srpske broj 77 0 Rs 028811 15 Rev od 22.12.2016. godine revizija odbačena, kao i apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, koja je odlukom o dopustivosti od 18.07.2017. godine odbačena kao nedopuštena, te i predstavku Evropskom sudu za ljudska prava koja je odlukom od 26.04.2018. godine proglašena neprihvatljivom, te slijedom toga smatra da nije došlo do povrede prava tužioca na suđenje u razumnom roku i da je tužba neosnovana.

Od Osnovnog suda u Prijedoru je zatražen i pribavljen (član 23. stav 1. ZZP) predmet broj: 77 0 Rs 028811 11 Rs i spis Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž 2 koji se odnosi na ponavljanje postupka.

Uvidom u te predmete je utvrđeno da je tužlac Osnovnom sudu u Prijedoru podnio tužbu dana 27.01.2011. godine protiv tuženih U.e.š. P. i L.J., radi zaštite prava iz radnog odnosa, zlostavljanja na radnom mjestu – mobinga i naknade štete. Postupajući po tužbi Osnovni sud u Prijedoru je vratio tužiocu tužbu radi ispravke odnosno dopune rješenjem od 03.10.2011., 17.01.2012. i 26.11.2012. godine, a tužilac je opredjelio tužbeni zahtjev podneskom od 04.12.2012. godine, te na pripremnom ročištu 21.02.2014. godine i na ročištu za glavnu raspravu 02.04.2014. godine, na kojoj je izveden dokaz čitanjem 210 dokaza, nakon čega je u tom predmetu donesena prvostepena presuda dana 05.12.2014. godine, kojom je odbijen tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne šteta za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti u odnosu na tuženu U.e.š. P. u iznosu od 200.000 KM, a tuženog L.J. u iznosu 100.000 KM, zbog mobinga koji je vršen u periodu od 2008. do 2010. godine, koji se ogleda u tome što su tuženi donijeli odluke koje se odnose na tužioca navedene u izreci te presude, te je odbijen i zahtjev za isplatu plata za maj i juni 2010. godine, te razlike plata za: januar, februar, mart, april, juli i avgust 2010. godine, januar, februar i mart 2011. godine, dok je odbačena kao neblagovremena tužba kojom je traženo da se tuženi obavežu da tužiocu isplate razliku plate za oktobar, novembar i decembar 2009. godine.

Okružni sud u Banjaluci je presudom od 26.06.2015. godine djelimično usvojio žalbu tužioca i preinačio presudu Osnovnog suda u Prijedoru, broj: 77 0 Rs 028811 11 Rs od 05.12.2014. godine u dijelu odluke o troškovima parničnog postupka, dok je u ostalom dijelu žalba odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Rješenjem Vrhovnog suda Republike Srpske broj 77 0 Rs 028811 15 Rev od 22.12.2016. godine revizija tužioca je odbačena, kao i odbačena kao nedopuštena apelacija odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine od 18.07.2017. godine.

Tužilac je podnio Okružnom sudu u Prijedoru prijedlog za ponavljanje postupka dana 10.10.2018. godine, te urgenciju 30.08.2019. godine za odlučivanje o prijedlogu za ponavljanje postupka, a rješenjem Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Gvl od 05.09.2019. godine taj prijedlog je odbijen. Na to rješenje tužilac je izjavio žalbu 08.10.2019. godine.

Rješenjem predsjednika Okružnog suda u Prijedoru broj 16 0 Zup 001493 21 Zup od 30.11.2021. godine, usvojen je zahtjev tužioca za ubrzanje postupka u predmetu tog suda broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž i naloženo postupajućem sudiji da donese odluku u roku od 3 mjeseca od donošenja rješenja. Rješenjem Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž 2 od 09.12.2021. godine žalba tužioca je odbijena i rješenje Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Gvl od 05.09.2019. godine, potvrđeno.

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku, kao i pravo na pravično zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, koje se ostvaruje u sudskom postupku na način i pod uslovima propisanim zakonom, regulisano je naprijed navedenim ZZP. Pravo na „suđenje u razumnom roku“ je sastavni element prava na pravično suđenje sadržano u odredbi člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija), kao i u odredbi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Okončanje postupka u razumnom roku je osnovno ljudsko pravo koje je vezano za efikasno sprovođenje pravde kod odlučivanja „o građanskim pravima i obavezama“ i o „krivičnoj optužbi“. Razuman rok je objektivno potrebno vrijeme da se odluči o nekom pravu ili obavezi i takva odluka izvrši, odnosno da se utvrdi osnovanost krivične optužbe protiv nekoga.

Razumnost dužine trajanja postupka mora se ocjeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima propisanim odredbom člana 5. ZZP a to su – složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu; ponašanje suda i drugih republičkih organa uprave, organa jedinica lokalne samouprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja; ponašanje podnosioca pravnog sredstva i značaj predmeta za podnosioca pravnog sredstva.

U pogledu složenosti konkretnog predmeta broj 77 0 Rs 028811 11 Rs, ovaj sud smatra da se isti može smatrati složenim, kako u činjeničnom, tako i u pravnom smislu. Radi se o predmetu zaštite prava iz radnog odnosa i o sporu o pitanju mobinga (kao vida diskriminacije) za koji tužilac tvrdi da je vršen prema njemu, za koje predmete je zakonom propisano da će sud, naročito pri određivanju rokova i ročišta obraćati pažnju na potrebu hitnog rješavanja (član 420. Zakona o parničnom postupku - „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 i član 11. stav 4. i 5. Zakona o zabrani diskriminacije - "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj: 59/09 i 66/16). Dalje, u tom predmetu je više tuženih (dva) i tužbeni zahtjev je kumuliran tako da je potrebno odlučiti o više zahtjeva, a za odlučivanje o zahtjevima tužioca, u predmetu je izveden veliki broj dokaza (210).

Konkretni predmet za tužioca ima poseban značaj jer se odnosi na pravnu zaštitu koja je vezana za njegovo zaposlenje, a i samo ponašanje tužioca i njegovi zahtjevi da se postupak ubrza upućuje na zaključak da taj predmet za njega ima poseban značaj.

Pitanje da li se radi o nerazumno dugom trajanju zavisi od toga da li se dužina postupka može nečim opravdati i ko je odgovoran za dugo trajanje postupka.

Ocjenjujući ponašanje suda pred kojim je vođen postupak, proizlazi da je od podnošenja tužbe 27.01.20211. godine do donošenja prvostepene presude 05.12.2014. godine, prvostepeni postupak trajao ukupno 47 mjeseci. Prvostepeni sud je od početka preduzimao procesne radnje - tužilac je tri puta pozivan da uredi tužbu, pa nakon što su otklonjeni nedostaci tužbe i tužilac opredjelio tužbeni zahtjev podneskom od 04.12.2012. godine, tek tada je sud i mogao dostaviti tuženim tužbu na odgovor, koji su tuženi dali 05.04.2013. i 15.04.2013. godine. Prvostepeni sud je zatim zakazivao i održavao ročišta, pripremno ročište 21.02.2014. i glavnu raspravu 02.04.2014. godine, na kojoj je izveden veliki broj dokaza – 210. Na glavnoj raspravi 02.04.2014. godine sud je obavijestio stranke da će odluku donijeti 30.04.2014. godine, a potom dopisom od 30.05.2014. godine ih obavijestio da se odgađa datum donošenja presude i da će istu dostaviti strankama putem pošte. Presuda je donesena 05.12.2014. godine, nakon 6 mjeseci.

Pri tome, i ponašanje tužioca djelimično je doprinijelo dužini trajanja tog prvostepenog postupka, jer sud nije mogao postupati po neurednoj tužbi, zbog čega je i pozivao tužioca da tužbu uredi (u više navrata), tako da se kao relevantan period početka parničnog postupka može posmatrati tek period od momenta kada je tužilac uredio tužbu i opredjelio tužbeni zahtjev podneskom od 04.12.2012. godine, od kada je, do donošenja prvostepene presude 05.12.2014. godine, proteklo 24 mjeseca.

Slijedom toga, a cijeneći i složenost predmeta, proizlazi da između pojedinih procesnih radnji u tom prvostepenom postupku nije bilo dužih perioda neaktivnosti suda koji bi se mogli pripisati nerazumno dugom trajanju prvostepenog postupka.

Ne može se govoriti o neaktivnosti suda koja bi se mogla pripisati nerazumno dugom trajanju žalbenog postupka koji je okončan donošenjem presude Okružnog suda u Banjaluci 26.06.2015. godine i trajao oko 5 mjeseci, kada se ima u vidu da je tužilac izjavio žalbu 17.12.2014. godine, koja je nakon dostavljanja na odgovor zajedno sa spisom dostavljena na odlučivanje Okružnom sudu u Banjaluci 28.01.2015. godine.

Takođe, ni postupak po vanrednom pravnom lijeku – reviziji se ne može smatrati nerazumno dugim. Postupak je trajao oko 15 mjeseci (tužilac je izjavio reviziju 28.07.2015. godine, koja je nakon dostavljanja na odgovor zajedno sa spisom dostavljena Vrhovnom sudu Republike Srpske 25.09.2015. godine, a odluka o reviziji je donesena 22.12.2016. godine). Međutim, iako je revizija u odnosu na predmet spora koji se odnosi na zahtjev za zaštitu od mobinga/diskriminacije i naknadu štete, dozvoljena, ona nije dozvoljena s obzirom na lice koje je reviziju izjavilo, što znači da nije bila izjavljena na način i pod uslovima određenim zakonom, što je bio razlog njenog odbacivanja (član 301b Zakona o parničnom postupku), obzirom da tužilac nije lice sa položenim pravosudnim ispitom pa nije ovlašten da reviziju izjavi.

Ni trajanje postupka po prijedlogu za ponavljanje postupka, takođe se po ocjeni ovog suda ne može smatrati nerazumno dugim.

Prijedlog je podnesen dana 10.10.2018. godine, ali isti nije bio uredan, te ga je sud vratio tužiocu na uređenje rješenjem od 29.11.2018. godine i tek nakon toga mogao da o istom odluči.

Takođe, ponavljanje postupka traženo je iz više razloga, predviđenih odredbom člana 255. stav 1. tačka 4. i tačka 9. Zakona o parničnom postupku. Sve navedeno, kao i činjenica da je o prijedlogu trebalo meritorno odlučiti, u određenoj mjeri utiče na dužinu trajanja tog postupka sa aspekta suda koji o prijedlogu odlučuje.

Konačno, Okružni sud u Prijedoru je ponudio opravdanje za neodlučivanje o žalbi tužioca protiv rješenja Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Gvl od 05.09.2019. godine kojim je taj prijedlog odbijen, navodeći da se predmet ne nalazi na listi rješavanja starih predmeta po kojoj sudija odlučuje, ali je ipak uočio da se postupak treba ubrzati, te je rješenjem predsjednika Okružnog suda u Prijedoru broj 16 0 Zup 001493 21 Zup od 30.11.2021. godine, usvojen zahtjev za ubrzanje postupka u predmetu tog suda broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž i naloženo postupajućem sudiji da donese odluku u roku od 3 mjeseca od donošenja rješenja, u kom roku je postupak po žalbi i okončan, donošenjem rješenja Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž 2 od 09.12.2021. godine, čime je ostvarena svrha podnošenja zahtjeva za ubrzanje postupka.

Na temelju izloženog, ovaj sud smatra da ukupna dužina trajanja predmetnog postupka nije prekršila pravila iz člana 6. Evropske konvencije, te da u konkretnom predmetu nije došlo do kršenja prava tužioca na suđenje u razumnom roku kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, jer taj postupak nije nerazumno dugo trajao. Slijedom navedenog neosnovan je i zahtjev tužioca za utvrđenje povrede prava na suđenje u razumnom roku jer nisu ispunjeni uslovi za usvajanje zahtjeva, kakve ima u vidu odredba člana 19. i 26. stav 1. ZZZP.

Zbog nepostojanja povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Prijedoru broj 71 0 P 352665 11 P i u predmetu Okružnog suda u Prijedoru broj 77 0 Rs 028811 19 Rsvlž 2, nije bilo osnova ni da se tužiocu po tom osnovu u ovom sudskom postupku dosudi novčano obeštećenje iz odredbe člana 27. ZZZP.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić